

Харківський
національний
університет
імені В.Н. Каразіна

**МЕТОДИЧНА
ЛІТЕРАТУРА**

Кафедра міжнародних
економічних відносин

ЗОВНІШНЬО- ЕКОНОМІЧНА (імітаційна) ПРАКТИКА

**Програма
та методичні
рекомендації**

*Для студентів 3 курсу
заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030203
«Міжнародні економічні відносини»*

Харків – 2015

УДК 378.1 (075.8)
ББК 74.58
М55

Рецензенти:

Макуха С.М. – д.е.н., проф. кафедри економічної теорії Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»
Кім Т.І. – к.е.н., доц. кафедри міжнародної економіки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол №1 від 29.10.2014)*

М55 Зовнішньоекономічна (імітаційна) практика: програма та методичні рекомендації / Л.І. Григорова-Беренда, М.О. Лазарчук – Харків; ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 20 с.

Видання містить програму зовнішньоекономічної (імітаційної) практики: мету, завдання та її зміст; розкриває різноманітні аспекти проведення практики, містить методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання з питань та особливостей її проходження та оформлення звітних документів.

УДК 378.1 (075.8)
ББК 74.58

© ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015

ЗМІСТ

	Стор.
1. Загальні положення	4
2. Мета і завдання практики	5
3. Зміст практики	6
4. Організація практики.....	8
5. Оформлення та надання звітності про проходження зовнішньоекономічної (імітаційної) практики	9
6. Підведення підсумків зовнішньоекономічної (імітаційної) практики.....	11
7. Критерії оцінювання звітності з зовнішньоекономічної (імітаційної) практики	11
Додаток А. Перелік підприємств для проведення імітаційної практики.....	12
Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки звіту	15
Додаток В. Рекомендована структура звіту	16

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах №161 від 2.06.93 р. та згідно до Навчального плану у шостому семестрі студенти напряму підготовки 6.030203 – «Міжнародні економічні відносини» заочної форми навчання проходять зовнішньоекономічну (імітаційну) практику.

Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня бакалавра і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь здійснення та аналізу зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.

Зміст і послідовність проходження практики визначається програмою практики, яка розробляється випускаючою кафедрою.

Практична підготовка проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача вищого навчального закладу та спеціаліста за фахом.

Практика студентів може проводитись на зовнішніх базах практики, які мають відповідати вимогам програми. Такими базами можуть бути українські підприємства приватної і державної форм власності, спільні підприємства, організації і установи (в галузях економіки, освіти, науки та державного управління). Також практика може мати виключно імітаційний (теоретичний) характер.

Організація практичної підготовки регламентується:

- Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України №93 від 8.04.1993 р.;

- Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах №161 від 2.06.1993 р.;

- Програмою практики для студентів напряму підготовки 6.030203 - «Міжнародні економічні відносини», затвердженою на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Для успішної роботи в сфері міжнародних економічних відносин випускники повинні володіти відповідними знаннями та вміннями їх використовувати на практиці в умовах реально діючої економічної системи. Це вимагає систематичного оновлення і вдосконалення методів і форм навчання, які дозволяють сформувати у студентів цілісну систему знань, умінь і навичок у конкретній професійній сфері діяльності. Саме тому особливе місце в організації навчального процесу належить практичній підготовці студентів, однією з ефективних форм якої є імітаційна практика, яка дозволяє здійснити перехід від теорії до практики.

Застосування технології імітаційного моделювання надає значних можливостей для вирішення завдань комплексної професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі міжнародних економічних відносин. Ця технологія є одним із засобів формування професійно-комунікативних умінь в умовах штучно створеного середовища.

Специфіка цього методу полягає в імітуванні реально існуючої економічної системи шляхом створення спеціальних аналогів (моделей), в яких відтворюються принципи організації та функціонування цієї системи. Це дозволяє студентам легше і швидше адаптуватися в реальних умовах після закінчення навчання при влаштуванні на роботу за фахом.

Тому, метою практики є формування у студентів на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час роботи й виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Основні завдання виробничої практики:

- закріплення й систематизація знань, отриманих за професійними дисциплінами протягом навчання (Економіка підприємства, Управління ЗЕД підприємства, Економіка України, Світова економіка, Міжнародні економічні відносини, Мікроекономіка, Іноземна мова, Менеджмент та маркетинг, Міжнародні валютно-кредитні відносини та ін.);
- застосування отриманих в ході навчання знань в межах запропонованої організаційної структури;
- аналіз основних показників здійснення зовнішньоекономічної діяльності окремого підприємства;

- ознайомлення з посадовими обов'язками менеджера з зовнішньоекономічної діяльності;
- імітація процедури підготовки та укладання зовнішньоекономічних контрактів;
- виявлення конкурентних переваг та слабких сторін підприємства;
- прогнозування подальшого розвитку підприємства і надання рекомендацій, щодо підвищення ефективності його діяльності.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. Імітаційна практика студентів на пряму підготовки «Міжнародні економічні відносини» передбачає побудову студентом плану / алгоритму / моделі розвитку і вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який/яка буде імітувати реальну зовнішньоекономічну діяльність суб'єкта у будь-якій галузі: у виробництві, торгівлі, будівництві, готельному господарстві, соціальній сфері, туризмі, наданні послуг та ін.). Тобто, дослідження буде проводитися на прикладі спрощеної моделі реально діючого підприємства.

При моделюванні внутрішнього середовища будь-якої фірми незалежно від виду господарської діяльності необхідно враховувати:

- основні завдання;
- структуру досліджуваного об'єкту;
- наявність і кваліфікацію персоналу;
- технології, що використовуються;
- фінансові показники господарської діяльності, тощо.

3.2. Під час проходження імітаційної практики студенти (на основі реальних даних підприємства визначеного керівником з додатку А) повинні виконати наступні завдання:

- дослідити запропонований об'єкт практики, структуру та функції його підрозділів, їх взаємозв'язок;
- дослідити та проаналізувати основні види та напрямки зовнішньоекономічної діяльності об'єкта практики, особливості її організації та здійснення;
 - проаналізувати конкурентне оточення об'єкта практики;
 - ознайомитись з законодавчими і нормативно-правовими документами, що встановлюють правовий статус та регламентують діяльність організації;

- ознайомитись з посадовими обов'язками менеджера ЗЕД;
- розглянути податкові аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності об'єкта практики;
- ознайомитись з типовими контрактами (структурою, змістом, умовами) на проведення зовнішньоекономічних операцій, товаросупровідною документацією, яка використовується при їх здійсненні;
- виявити сильні та слабкі сторони підприємства та провести SWOT-аналіз зовнішньоекономічної діяльності об'єкта практики;
- сформулювати рекомендації щодо поліпшення здійснення зовнішньоекономічної діяльності об'єкта практики;
- виконати індивідуальне навчально-дослідне завдання (одне з запропонованих керівником практики від вищого навчального закладу).

3.3. Кожен студент перед початком практики отримує індивідуальне навчально-дослідне завдання:

1. Диверсифікація структури зовнішньоекономічної діяльності підприємства

За даними, представленими на офіційному сайті підприємства, запропонувати напрями розширення/зміни географічної структури експорту / імпорту підприємства. Для цього необхідно:

- вивчити географічну структуру експорту/імпорту підприємства;
- обрати перспективний ринок для розширення експорту/імпорту продукції/сировини підприємства;
- проаналізувати попит та пропозицію на обраному ринку;
- виявити основних конкурентів на обраному ринку;
- проаналізувати умови митного оформлення зовнішньоекономічної операції;
- визначити умови здійснення поставки (перелік документів та супровідних офіційних витрат на організацію експортної операції).

2. Бізнес-план / Алгоритм залучення іноземних інвестицій на підприємство

На основі даних офіційних сайтів відповідних державних органів (Міністерства закордонних справ, Міністерства фінансів, обласних державних адміністрацій та ін.) та профільних організацій (торгово-промислових палат, торговельних представництв, асоціацій тощо) необхідно:

- виявити перелік перспективних інвесторів;
- визначити процедуру, перелік необхідних документів та розмір офіційних витрат для залучення іноземного капіталу;

- запропонувати потенційним інвесторам бізнес-план реалізації проекту.

3. Бізнес-план / Алгоритм залучення пільгового іноземного кредиту на підприємство під реалізацію певної програми.

На основі даних офіційних сайтів профільних організацій необхідно:

- встановити можливість залучення інвестицій на підприємство;
- визначити умови надання кредитного капіталу на пільгових умовах;
- визначити процедуру залучення кредиту;
- визначити перелік необхідних документів;
- підготувати запит для надання кредиту.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

4.1. Загальну організацію практики здійснює керівник практики, призначений завідувачем випускаючої кафедри.

Перед початком практики студентам надаються Програма практики та індивідуальне завдання, пояснюється порядок проходження практики і вимоги до складання звітної документації, обов'язково проводиться інструктаж з техніки безпеки.

Після закінчення практики студенти складають звіт в порядку, встановленому Програмою практики.

4.2. Керівник практики від кафедри міжнародних економічних відносин:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком практики: проводить інструктаж з техніки безпеки, повідомляє про порядок проходження практики, виконання індивідуального завдання; ведення поточної і складання підсумкової звітної документації;

- надає студентам-практикантам необхідні документи;
- повідомляє студентів про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі;

- консультує студентів з питань виконання індивідуального завдання;
- перевіряє і оцінює звіти про проходження практики;
- складає відгук щодо роботи студента на практиці за результатами наданого звіту;

- подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

4.3. Студенти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики консультацію, щодо порядку проходження практики, виконання індивідуального завдання й оформлення звітних документів;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики;
- пройти інструктаж і суворо дотримуватись правил охорони праці і техніки безпеки;
- не розголошувати комерційну таємницю та службову інформацію, яка може бути отримана на підприємстві;
- систематично проводити роботу, результати якої заносити у підсумковий звіт, дотримуючись методичних рекомендацій випускаючої кафедри;
- своєчасно надати звіт і скласти залік з практики.

5. ОФОРМЛЕННЯ ТА НАДАННЯ ЗВІТНОСТІ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Метою складання звіту є визначення ступеня повноти вивчення об'єкту практики і виконання студентом Програми практики. Звіт повинен показати вміння студента оцінювати ефективність роботи конкретної організації.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів Програми практики та індивідуального завдання. Конкретні завдання, які має виконати практикант під час проходження виробничої, зазначені у пп. 3.1 і 3.2 програми.

Особлива увага повинна приділятися безпосередньо зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Зокрема студент повинен проаналізувати:

- 1) види зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві базі практики;
- 2) типову структуру контрактів на здійснення зовнішньоекономічних операцій;

- 3) обсяг, структуру (товарну і географічну), динаміку зовнішньоекономічної діяльності бази практики;
- 4) базові умови поставок товарів чи послуг;
- 5) транспортне забезпечення здійснення експортно-імпортних операцій;
- 6) організаційні форми торгово-посередницьких операцій і роботу посередників (якщо є);
- 7) умови функціонування на іноземних ринках;
- 8) рівень конкуренції;
- 9) можливість залучення іноземних інвестицій та ін.

Звіт про проходження практики має містити:

1. Титульну сторінку (додаток Б)
2. Зміст
3. Вступ
4. Основну частину
5. Висновки
6. Додатки (якщо є)
7. Презентацію

У вступі студент повинен сформулювати основну мету, завдання практики, а також коротко описати обрану модель підприємства.

В основній частині розкривається зміст практики відповідно до програми практики. Результати виконання індивідуального практичного завдання відображаються в окремому розділі.

У висновках формулюється практичне значення та індивідуальне ставлення студента до імітаційної практики, а також пропозиції щодо поліпшення організації практики.

Додатками до звіту можуть бути копії документів, значні за обсягом таблиці, схеми тощо.

Переказ у звіті матеріалів з інструкцій, навчальних посібників чи лекцій не допускається.

Типова / рекомендована структура звіту надана в додатку В.

Звіт повинен бути написаний *українською мовою*. Виключення становлять звіти студентів-іноземців, які можуть бути виконані російською чи англійською мовою.

Текст звіту набирається на комп'ютері через 1,5 інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку – 30 мм, з

правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути у всьому тексті однаковий – 1,0 см. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині.

Таблиці розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, який містить перше посилання на цю таблицю (за винятком великих за обсягом таблиць, які необхідно винести у додатки). Слово «Таблиця» з вказівкою її порядкового номера друкується в один рядок з її назвою.

Схеми, рисунки і діаграми розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, що містить перше посилання на цю схему (рисунок). Нумерація рисунків - наскрізна з використанням арабських цифр.

Текст друкується на одній стороні аркушу. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані (у правому нижньому кутку аркуша), нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки (на першій сторінці номер не ставиться). Аркуші роботи повинні бути зшиті.

Загальний обсяг звіту – 15 -25 сторінок.

Презентація повинна бути виконана у редакторі Microsoft PowerPoint та має наглядно і вичерпно описувати обрану модель підприємства, характеризувати його зовнішньоекономічну діяльність та відображати результати виконання індивідуального завдання. Презентація має допомагати студенту під час захисту звіту, доповнюючи й уточнюючи надані дані. Обсяг презентації – близько 10 слайдів.

У разі отримання керівником практики від кафедри однакових звітів, роботи не можуть бути зараховані й отримати високі позитивні оцінки.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ (імітаційної) ПРАКТИКИ

Звіт приймається у вищому навчальному закладі протягом першого тижня після закінчення практики, і перевіряється керівником практики від кафедри. У разі відповідності звіту вимогам Програми практики, студент допускається до захисту звіту. Якщо звіт виконано не в повному обсязі, матеріали повертаються студенту на доопрацювання.

Звіт з практики в обов'язковому порядку захищається студентом (з диференційованою оцінкою) на підсумковій конференції з зовнішньоекономічної практики або керівнику практики від кафедри особисто.

В разі ненадання звіту чи невиконання індивідуального завдання, або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики, студент має право на повторний захист.

Остаточні підсумки практики підводяться на підсумковій звітній конференції студентів

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ (імітаційної) ПРАКТИКИ

90–100 балів ставиться якщо звітна документація подана вчасно, звіт складений згідно вимог програми практики; всі питання розкриті повністю, індивідуальне завдання виконано на бездоганному рівні; студент використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; звіт захищено бездоганно, на усі питання студент відповідає в повному обсязі, в матеріалі орієнтується вільно.

80–89 балів студент отримує якщо звітна документація подана вчасно, звіт складений згідно вимог програми практики; виконані всі завдання, але можуть бути незначні помилки і зауваження, індивідуальне завдання виконано на високому рівні, захищено дуже добре, на усі питання студент відповідає в повному обсязі, в матеріалі орієнтується вільно.

70–79 балів ставиться якщо звітна документація подана невчасно, звіт складений згідно вимог програми практики; розкрито більшість питань, індивідуальне завдання виконано, але з окремими помилками і недоліками, оформлено і захищено на високому рівні, на питання надані вичерпні відповіді.

60–69 балів ставиться якщо звіт подано невчасно, більшість завдань не розкрито, виконання індивідуального завдання носить формальний характер, звіт оформлено недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, не має твердих знань.

50–59 балів студент отримує якщо звіт подано невчасно, усі завдання виконано формально, звіт оформлено недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, не має твердих знань.

1–49 балів – студент не надав звіт, або надав звіт невчасно, не відповідає на питання щодо практики, майже не орієнтується в звіті, не може захистити звіт, практичні навички не сформовані.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни виставляється за національною та європейською шкалами за такою системою:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
70–79	C	
60–69	D	задовільно
50–59	E	
1–49	FX	незадовільно

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин та/або отримав **незадовільну оцінку з практики, відрховується з Університету.**

Перелік підприємств для проведення імітаційної практики:

1. ПАТ «Миронівський хлібопродукт»
2. ВАТ «Кондитерська фабрика АВК м. Дніпропетровськ»
3. ПАТ «Чумак»
4. ПАТ «Азот», м. Черкаси
5. ПРАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив»
6. ТОВ «МЕТІНВЕСТ ХОЛДИНГ»
7. ВАТ «Євроцемент-Україна»
8. ВАТ «ХТЗ»
9. ВАТ «Турбоатом»
10. ПАТ «Концерн СТИРОЛ»
11. ВАТ «Фармацевтична компанія «Здоров'я»
12. ПАТ «Харківська бісквітна фабрика»
13. ПАТ «Харківський підшипниковий завод»
14. ПАТ Харківський велосипедний завод
15. Харківське державне авіаційне виробниче підприємство
16. ВАТ Швейна фабрика ім. Тінякова
17. ПАТ «Крафт Фудз Україна»
18. Філія ПАТ «Вімм-Білл-Данн-Україна» -
«Харківський молочний комбінат»
19. ЗАТ «Артемівський завод шампанських вин»
20. ПАТ «САН ІнБев Україна»

Зразок оформлення титульної сторінки Звіту

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА**

**Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин**

**ЗВІТ З ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
(ІМІТАЦІЙНОЇ) ПРАКТИКИ**

Виконав:

студент 3-го курсу
заочної форми навчання
групи УО-31з/о

Іванов І.І.

Керівник практики:

ст. викладач:

Лазарчук М.О.

Харків 2015

Рекомендована структура звіту з практики

ЗМІСТ

Вступ (мета, завдання практики)

1. Загальна характеристика підприємства

1.1. Характеристика економічної діяльності підприємства

1.2. Структура та функції підрозділів, їх взаємозв'язок

1.3. Державне регулювання здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємством

1.4. Конкурентне оточення підприємства

2. Характеристика зовнішньоекономічної діяльності підприємства, діяльність якого імітується

2.1. Основні види зовнішньоекономічної діяльності об'єкту практики, особливості її організації

2.2. Структура експорту й імпорту

2.3. Підготовка та укладення зовнішньоекономічних угод

2.4. Міжнародний маркетинг підприємства

2.5. SWOT-аналіз зовнішньоекономічної діяльності об'єкту практики

2.6. Рекомендації щодо поліпшення здійснення зовнішньоекономічної діяльності об'єкту практики

3. Індивідуальне завдання

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

ДЛЯ ПОДАТОК

Методичне видання

Григорова-Беренда Лариса Іванівна
Лазарчук Марія Олександрівна

**ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА (ІМІТАЦІЙНА) ПРАКТИКА:
ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

Українською мовою

Підписано до друку 05.01.2015. Формат 60×84/16.
Гарнітура Шкільна. Папір офсетний.
Друк різнографічний. Ум.-друк. арк. 0,5.

Надруковано ФОП Грицак С.Ю.
61103, м. Харків, вул. Дерев'янка 7, к. 86
ЄДРПОУ 04058835Ф0040482 від 01.04.2000
тел. (057) 343-75-62, e-mail: ekograf@i.ua

